

Stockholm 2026-04-20

Remissvar

Nr 91: Svenska Stadsnåtsföreningen

Handläggare Camilla Jönsson

Tel 08- 21 49 31

Camilla.jonsson@stadsnatsforeningen.se

Finansdepartementet

DNR: Fi2026/00350

fi.ofa.dis.remiss@regeringskansliet.se

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Samråd gällande KOM(2026)16

Remittering av Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät

Stadsnåtsföreningen tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till Digital Networks Act (DNA).

Svenska Stadsnåtsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som representerar stadsnät i närmare 200 kommuner samt cirka 120 leverantörer av tjänster och utrustning inom bredbandsområdet. Föreningen företräder därmed en majoritet av de aktörer som aktivt investerar i ny, modern bredbandsinfrastruktur i Sverige.

Ur Stadsnåtsföreningens perspektiv är det centralt att EU:s regelverk för elektronisk kommunikation:

- främjar investeringar i robust digital infrastruktur,
- säkerställer effektiv konkurrens,
- värnar en mångfald av aktörer, inklusive mindre och lokalt ägda nät, som bidrar till investeringar, konkurrens och robusthet i den digitala infrastrukturen,
- möjliggör innovation och teknikutveckling,
- samt tar hänsyn till de betydande skillnader som finns mellan medlemsstaternas marknader.

Stadsnåtsföreningen stödjer kommissionens ambition att stärka Europas digitala infrastruktur, förbättra förutsättningarna för investeringar i högkapacitetsnät och öka harmoniseringen inom EU:s telekommunikationsmarknad. Samtidigt är det viktigt att ett harmoniserat regelverk inte utformas på ett sätt som försvårar fungerande nationella marknadsmodeller eller minskar möjligheten att ta hänsyn till lokala marknadsförhållanden och en mångfald av aktörer, inklusive lokala alternativa operatörer.

Marknadsstruktur, konkurrens och investeringar - betydelsen av nationella förutsättningar

En väl fungerande marknad för elektronisk kommunikation förutsätter långsiktiga investeringar i robust digital infrastruktur, samtidigt som effektiv konkurrens och innovation säkerställs. Erfarenheter visar att dessa mål kan uppnås genom olika marknadsmodeller, beroende på nationella förutsättningar såsom ägarstruktur och etablerade affärsmodeller.

Den svenska marknaden för elektronisk kommunikation kännetecknas av ett stort antal nätägare, där kommunala och regionalt ägda aktörer spelar en central roll, samt av en utbredd tillämpning av öppna nät och grossistbaserade affärsmodeller. Infrastrukturen ägs i

hög grad av de lokala stadsnäten som tillhandahåller tillträde på icke-diskriminerande villkor, vilket har möjliggjort framväxten av en omfattande grossistmarknad och konkurrens på tjänstenivå mellan ett stort antal tjänsteleverantörer, utan behov av parallell utbyggnad av fysisk infrastruktur.

Denna marknadsstruktur har bidragit till en väl fungerande konkurrensdynamik i Sverige, där konkurrensen i första hand sker på tjänste- och innovationsnivå snarare än genom duplicerande nätinvesteringar. Öppna nät och grossistmodeller har sänkt inträdesbarriärerna för tjänsteleverantörer, ökat konsumenternas valfrihet och bidragit till ett effektivt utnyttjande av befintlig infrastruktur samt utvecklingen av fungerande grossistprodukter.

Samtidigt har den svenska modellen visat sig förenlig med höga och långsiktiga investeringar i digital infrastruktur. En mångfald av nätägare, inklusive lokala och regionala aktörer med långa investeringshorisonter, har bidragit till en omfattande utbyggnad av fibernät i såväl urbana som glesare områden. Marknadsstrukturen har därmed möjliggjort att konkurrens, investeringar och robusthet kunnat utvecklas parallellt.¹

Liknande marknadsstrukturer, med lokalt och regionalt förankrade nätägare samt öppna grossistmodeller, återfinns även i flera andra medlemsstater.² Erfarenheter från dessa länder visar att lokala och regionala nätägare kan fungera som ett viktigt komplement till nationella aktörer och bidra till utbyggnad, konkurrens och långsiktig förvaltning av digital infrastruktur, särskilt i områden där investeringsförutsättningarna är mer utmanande.

Mot denna bakgrund är det centralt att EU:s framtida regelverk för elektronisk kommunikation utformas med hänsyn till att medlemsstaternas marknader fungerar på olika sätt. Valet av regulatoriska verktyg och graden av harmonisering får direkta konsekvenser för hur väl fungerande nationella marknadsmodeller kan upprätthållas och vidareutvecklas. Reglering bör därför utformas så att den möjliggör och stödjer en mångfald av aktörer, inklusive lokala och regionala nätägare, och inte i praktiken gynnar större, nationella eller globala aktörer på bekostnad av diversifierat ägande och långsiktiga investeringar på lokal och regional nivå.

För att säkerställa konkurrens, investeringar och motståndskraft i Europas digitala infrastruktur är det avgörande att regelverket lämnar tillräckligt utrymme för nationella lösningar som redan levererar dessa mål. Ett diversifierat ägande av digital infrastruktur bör ses som en tillgång för den inre marknaden, snarare än som ett hinder för harmonisering.

Regelverkets form - förordning eller direktiv

Kommissionens förslag innebär att Digital Networks Act antas i form av en EU-förordning, med syfte att stärka harmoniseringen inom EU:s regelverk för elektronisk kommunikation. Stadsnätsföreningen har förståelse för ambitionen att skapa mer enhetliga regler och förbättrade förutsättningar för gränsöverskridande verksamhet.

Samtidigt visar erfarenheter från flera medlemsstater att marknadsstrukturen för elektronisk kommunikation skiljer sig avsevärt mellan länder, särskilt vad gäller ägarstruktur, graden av

¹ Post- och telestyrelsens rapport Telecommunications operators and yield on investment (PTS-ER-2025:8)

² Arthur D. Little (2026), The Municipal Network Principle in Europe – How local network owners contribute to broadband deployment, competition, and digital resilience across Europe, framtagen på uppdrag av Svenska Stadsnätsföreningen i samarbete med SKR, VKU och VÖWG.

tjänstebaserad konkurrens och förekomsten av öppna grossistmodeller. Som framgått ovan har dessa strukturella skillnader direkt betydelse för hur konkurrens utvecklas och hur investeringar i digital infrastruktur genomförs.

Valet av rättslig form får därmed betydande konsekvenser för medlemsstaternas möjligheter att upprätthålla och vidareutveckla väl fungerande nationella marknadsmodeller. En fullt ut harmoniserande förordning riskerar att begränsa det nationella handlingsutrymmet i situationer där marknaderna redan levererar konkurrens och långsiktiga investeringar genom etablerade strukturer och affärsmodeller.

Mot denna bakgrund är det av stor vikt att EU:s framtida regelverk utformas med tillräcklig flexibilitet för att kunna ta hänsyn till olika nationella förutsättningar. Stadsnätsföreningen anser att detta i många fall bättre uppnås genom ett direktiv, eller genom en reglering som i sin tillämpning lämnar utrymme för nationella anpassningar, snarare än genom en fullt ut harmoniserande förordning.

Marknadsreglering och SMP-processen

Kommissionens förslag innebär förändringar i hur marknadsanalyser och åtgärder mot aktörer med betydande marknadsinflytande (SMP) ska genomföras. Bland annat föreslås en tidsgräns på tolv månader för marknadsanalysprocessen, ökade krav på insamling av marknadsdata samt vissa justeringar av hur symmetrisk reglering kan tillämpas. Samtidigt kvarstår den grundläggande strukturen för EU:s ex ante-reglering. SMP-processen är fortsatt det centrala verktyget för asymmetrisk reglering och förutsätter formell marknadsdefinition, marknadsanalys, trekriterietest och SMP-bedömning. Detta utgör en viktig signal om kontinuitet och rättssäkerhet i regelverket.

På marknader, som den svenska marknaden, som kännetecknas av snabb marknadsutveckling, snabb teknikutveckling, hög dynamik i utbyggnad och i aktörsstruktur samt en fragmenterad struktur med många lokala och regionala aktörer förändras konkurrensförhållandena ofta snabbt. Detta innebär särskilda utmaningar för nationella regleringsmyndigheter. Det finns en risk att långdragna marknadsanalyser och beslut baserade på historiska data inte speglar de faktiska marknadsförhållandena vid tidpunkten för regleringsbeslut, vilket kan leda till åtgärder som inte är tillräckligt träffsäkra eller proportionerliga.

Stadsnätsföreningen ser positivt på ambitionen att skapa tydligare tidsramar för marknadsanalysprocessen. Förutsägbara och effektiva regulatoriska processer är viktiga för både investeringar och konkurrens. Det är viktigt att beslut ska baseras på uppdaterad och mer detaljerad marknadsinformation.

Därför välkomnar Stadsnätsföreningen ambitionen i DNA att stärka aktualitet, datakvalitet och proportionalitet i SMP-processen. Samtidigt är det avgörande att ökade datakrav och mer detaljerade analyser inte leder till tidsmässiga fördröjningar eller en administrativ belastning som i praktiken försvårar rättidiga och väl avvägda beslut. Samtidigt innebär ökade datakrav och mer finmaskiga analyser en risk för ökad administrativ börda och längre resursbindning, både för nationella regleringsmyndigheter och för marknadsaktörer. Det är viktigt att kraven utformas proportionerligt och fokuserar på den information som är nödvändig för en träffsäker och rättssäker analys, särskilt i marknader med komplexa och fragmenterade fiberstrukturer.

Det finns ett behov av att värna den grundläggande logiken i SMP-regleringen som bygger på en strukturerad analys av faktiska konkurrensproblem där riktade och proportionerliga skyldigheter införs för att åtgärda identifierade brister, och där regleringen i takt med att konkurrensen utvecklas också ska kunna justeras eller avvecklas. SMP-processen behöver snabbas upp och kunna tillämpas situationsanpassat, särskilt i marknader som redan kännetecknas av effektiv konkurrens och höga investeringsnivåer, så att regleringen inte släpar efter marknadsutvecklingen eller riskerar att ingripa där faktiska marknadsproblem saknas.

EU:s ex ante-reglering bygger på principen att reglering ska användas som ett temporärt och målinriktat verktyg. Syftet är att kunna anpassa regleringen till förändrade marknadsförhållanden och upprätthålla en balans mellan konkurrensfrämjande åtgärder och investeringsincitament. Symmetrisk regleringen saknar i många fall denna dynamik och riskerar därför att få en mer generell och permanent karaktär, även på marknader där konkurrensen fungerar väl. Mot denna bakgrund bör symmetrisk reglering användas som ett kompletterande verktyg för att hantera specifika och avgränsade problem, och inte som en ersättning för SMP-processen. Ett regelverk som i ökad utsträckning bygger på generell reglering riskerar annars att minska träffsäkerheten, försvåra proportionerliga ingripanden och begränsa möjligheten att anpassa regleringen till marknader med stor strukturell variation.

Detta är särskilt relevant i marknader som den svenska, där öppna nät och strukturellt neutrala, wholesale-only-modeller redan bidrar till fungerande konkurrens och icke-diskriminering, utan behov av omfattande och permanent reglering.

Stadsnätsföreningen välkomnar även ambitionen att stärka marknadsanalysprocessen genom bättre datainsamling och mer detaljerade underlag. En mer robust faktabas för marknadsanalyser kan bidra till mer träffsäkra, proportionerliga och förutsägbara regulatoriska beslut, förutsatt att kraven utformas på ett sätt som är ändamålsenligt och genomförbart i praktiken.

Tillträdesregler och grossistmarknader

Kommissionen föreslår förändringar i hierarkin för tillträdesreglering. I förslaget tydliggörs att nationella regleringsmyndigheter i första hand ska tillämpa mindre ingripande åtgärder, såsom transparens och icke-diskriminering, innan mer omfattande skyldigheter övervägs.

Stadsnätsföreningen ser positivt på att principen om proportionerliga och stegvisa regulatoriska åtgärder tydliggörs. En sådan ansats är viktig för att upprätthålla balansen mellan konkurrens och investeringsincitament, i linje med grundprinciperna i EU:s ex ante-reglering.

Den svenska bredbandsmarknaden kännetecknas av en hög grad av tjänstebaserad konkurrens, där lokala och regionala nätägare erbjuder grossisttillträde på icke-diskriminerande villkor. Denna modell har bidragit till effektiv konkurrens på tjänstenivå och till långsiktiga investeringar i digital infrastruktur, utan behov av parallell utbyggnad av fysisk nätinfrastuktur.³

Erfarenheter från flera medlemsstater med liknande marknadsstrukturer, präglade av många lokala och regionala nätägare och en hög grad av fragmentering, visar att öppna nät och

³ OECD: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-reviews-of-digital-transformation-going-digital-in-sweden_9789264302259-en.html

grossistbaserade affärsmodeller kan bidra till både effektiv konkurrens och höga investeringsnivåer.⁴ I dessa marknader sker konkurrensen i stor utsträckning på tjänstenivå, där tillträde säkerställs genom transparenta och icke-diskriminerande villkor samt etablerade open-access-modeller.

Mot denna bakgrund bör tillträdesregleringen även fortsättningsvis tillämpas proportionerligt och situationsanpassat. Regleringen bör utformas så att den stödjer väl fungerande grossistmarknader och befintliga affärsmodeller samt bidrar till konkurrens och investeringar, utan att införa mer långtgående skyldigheter än vad som krävs för att hantera identifierade konkurrensproblem.

Harmoniserade grossistprodukter

Kommissionens förslag innefattar initiativ som syftar till ökad harmonisering av grossistprodukter och tillträdesvillkor inom EU. Ambitionen är att förenkla tillträde, minska transaktionskostnader och skapa mer enhetliga förutsättningar för tjänsteleverantörer att verka över nationsgränser.

Stadsnätsföreningen ser att det finns potentiella fördelar med ökad standardisering, särskilt när det gäller transparens, jämförbarhet och administrativa processer. Samtidigt aktualiserar förslagen flera viktiga frågeställningar, särskilt vad gäller hur harmoniserade grossistprodukter kan utformas i marknader med stora strukturella skillnader, hur generella lösningar påverkar möjligheten att hantera lokalt avgränsade konkurrensproblem samt i vilken utsträckning harmonisering faktiskt leder till förenkling eller riskerar att öka komplexiteten.

Erfarenheter från den svenska marknaden, liksom från andra medlemsstater med fragmenterade fibermarknader, visar att grossistmarknader ofta är lokalt eller regionalt präglade, med ett stort antal nätägare, olika affärsmodeller samt varierande tekniska och kommersiella förutsättningar. På sådana marknader är tillträdesfrågor i stor utsträckning situationsberoende, och eventuella konkurrensproblem är ofta avgränsade till specifika aktörer, plattformar eller geografiska områden, snarare än generella för hela marknaden.

Mot denna bakgrund finns en risk att långtgående harmonisering av grossistprodukter leder till lösningar som inte är tillräckligt anpassade till olika medlemsländers faktiska marknadsstruktur. En alltför generell ansats riskerar att minska flexibiliteten i väl fungerande grossistmarknader, begränsa möjligheten att hantera lokala och specifika konkurrensproblem samt leda till ökad komplexitet snarare än förenkling, särskilt i marknader med många aktörer. Det finns även en risk att harmoniserade modeller utformas utifrån mer koncentrerade marknader, där förutsättningarna skiljer sig från dem som råder i exempelvis Sverige och andra länder med en större mångfald av nätägare.

Samtidigt visar erfarenheter från flera medlemsstater att väl fungerande grossistmarknader ofta bygger på öppna nät och transparenta, icke-diskriminerande villkor, där konkurrensen sker på tjänstenivå. Dessa modeller har utvecklats i nära samspel med lokala marknadsförhållanden och har visat sig kunna kombinera konkurrens, effektivt resursutnyttjande och långsiktiga investeringar.

⁴ Arthur D. Little (2026), The Municipal Network Principle in Europe – How local network owners contribute to broadband deployment, competition, and digital resilience across Europe, framtagen på uppdrag av Svenska Stadsnätsföreningen i samarbete med SKR, VKU och VÖWG.

I Sverige fungerar grossistmarknaden i stor utsträckning redan genom marknadsmässiga och standardiserade lösningar. Prissättningen i öppna nät sker på affärsmässiga villkor mellan nätägare och operatörer, baserat på kostnads kalkyler, avtalslängd, volymer och servicenivåer. Transparens, förutsägbarhet och icke-diskriminering säkerställs genom gemensamma standardavtal och digitala handelsplattformar, vilket minskar transaktionskostnader och möjliggör effektiv konkurrens på tjänstenivå. Dessa strukturer har utvecklats över tid utifrån marknads behov och bidragit till ett effektivt utnyttjande av befintlig infrastruktur.

Tack vare att Sverige har haft god tillgång till en välfungerande bredbandsinfrastruktur, också utanför de större städerna, har de svenska mobiloperatörerna kunnat hyra in sig hos fibernätägarna och kunnat ansluta sina mobilmaster med fiber. Detta har skapat mobilnät som haft höga överföringshastigheter och Sverige låg länge i topp när de europeiska länderna jämfördes utifrån sin mobilutbyggnad.

Mot denna bakgrund bör initiativ kring harmonisering av grossistprodukter utformas med stor försiktighet och med tillräckligt utrymme för flexibilitet. Harmonisering bör i första hand inriktas på övergripande principer, såsom transparens, interoperabilitet och tillträde, snarare än detaljerade och obligatoriska produktdefinitioner. Det är av central betydelse att regelverket inte tränger undan eller försvagar fungerande nationella grossistmarknader, utan i stället stärker konkurrens, innovation och långsiktiga investeringar i digital infrastruktur.

Single Passporting och anmälningsystem

Förslaget innebär att operatörer ska kunna registrera sig i ett medlemsland och därefter verka i hela EU utan ytterligare registrering. Syftet är att förenkla gränsöverskridande verksamhet och minska administrativa hinder.

Stadsnätsföreningen ser positivt på ambitionen. Samtidigt väcker förslaget frågor gällande tillsyn, ansvarsfördelning och rättssäkerhet, särskilt i situationer där ett företag är registrerat i ett land men bedriver verksamhet i ett annat. Det behöver vara tydligt vilken myndighet som ansvarar för tillsyn i sådana fall.

Sverige har i dag ett enkelt och väl fungerande system för anmälningsplikt, där Post- och telestyrelsen (PTS) ansvarar för både registrering och tillsyn. Det är viktigt att ett nytt system inte försämrar denna tydlighet eller skapar oklarheter kring ansvar och tillsyn.

Stadsnätsföreningen vill därför understryka vikten av att systemet utformas så att det säkerställer rättssäkerhet och en tydlig ansvarsfördelning, samt att det inte skapar obalanser som i praktiken främst gynnar större aktörer.

Spektrum

Kommissionens förslag innebär en ökad samordning av spektrumpolitiken inom EU, bland annat genom en stärkt roll för EU-nivån i planering och tilldelning av spektrum.

Stadsnätsföreningen har förståelse för behovet av samordning, särskilt för att möjliggöra utveckling av nya tekniker och gränsöverskridande tjänster. En ökad samordning kan bidra till bättre förutsättningar för innovation och ett mer effektivt utnyttjande av spektrum.

Samtidigt är spektrum en strategisk och begränsad resurs med stor betydelse för samhällsviktig verksamhet, digital infrastruktur och nationell säkerhet. Stadsnätsföreningen ser därför en risk med en alltför långtgående centralisering av beslutsfattandet på EU-nivå,

om detta minskar medlemsstaternas möjlighet att anpassa spektrumförvaltningen till nationella förutsättningar och faktiska behov.

Behov och användning av spektrum varierar i betydande utsträckning mellan olika delar av ett land. Lokala och regionala aktörer spelar i många fall en viktig roll för innovation, robusta kommunikationslösningar och utveckling av nya tillämpningar, exempelvis inom industri, offentlig sektor och samhällskritisk verksamhet. För dessa aktörer kan tillgång till lokalt eller regionalt anpassade spektrumlösningar vara avgörande.

Mot denna bakgrund är det viktigt att regelverket inte begränsar möjligheterna för medlemsstaterna att utforma spektrumtilldelning och användning på ett sätt som möjliggör lokala och regionala lösningar där sådana är ändamålsenliga. En ökad samordning av spektrum inom EU bör därför balanseras mot ett fortsatt nationellt handlingsutrymme, så att både gemensamma europeiska mål och lokala behov kan tillgodoses.

Säkerhet

Stadsnätsföreningen ser positivt på att säkerhets- och motståndskraftsperspektivet ges en tydlig roll inom ramen för DNA. Samtidigt finns en påtaglig risk att den samlade regleringsutvecklingen inom säkerhetsområdet leder till otydlighet och bristande överblick för berörda aktörer.

Flera parallella initiativ på både EU- och nationell nivå – såsom NIS2, CER-direktivet och den föreslagna cybersäkerhetslagen – innebär redan i dag omfattande krav på aktörer inom digital infrastruktur. Om ytterligare bestämmelser införs inom DNA utan tydlig samordning riskerar detta att skapa en fragmenterad regleringsmiljö, där det blir svårt att avgöra vilka krav som gäller, hur de förhåller sig till varandra och hur de ska tillämpas i praktiken.

En sådan utveckling riskerar att leda till:

- otydlighet kring ansvar och efterlevnad,
- överlappande eller motstridiga krav, samt
- en ökad administrativ börda utan motsvarande nytta.

Det är därför avgörande att säkerhetsrelaterade bestämmelser inom DNA utformas med särskilt fokus på tydlighet, förutsebarhet och samordning med befintlig lagstiftning. Aktörer måste ges reella förutsättningar att förstå och uppfylla de krav som ställs, särskilt mot bakgrund av de långsiktiga investeringar som präglar sektorn.

Mot denna bakgrund bör DNA inte bidra till ytterligare komplexitet, utan i stället säkerställa en mer sammanhållen och begriplig regleringsstruktur inom säkerhetsområdet.

Konsolidering och investeringar

EU:s konkurrens- och telekomreglering har under lång tid varit inriktad på att främja konkurrens, effektivitet och investeringar i elektronisk kommunikation. Regelverket har varit framgångsrikt i att skapa en öppen och konkurrensutsatt marknad, där både större och mindre aktörer kunnat etablera sig och verka. Detta har bidragit till teknikutveckling, innovation och bred tillgång till digitala tjänster i hela unionen.

En central styrka i EU-regelverket har varit att det inte utgått från en enda ideal marknadsmodell, utan gett utrymme för olika nationella strukturer att växa fram. Medlemsstaterna har därmed kunnat utveckla marknader anpassade till sina geografiska,

demografiska och institutionella förutsättningar, inom ramen för gemensamma konkurrens- och sektorsregler.

Den svenska marknaden är ett tydligt exempel på detta. Sverige kännetecknas av en marknadsstruktur med flera nationella aktörer och ett stort antal lokala och regionala nätägare, där öppna nät är en etablerad marknadsmodell och grossisttillträde erbjuds på icke-diskriminerande villkor till många olika tjänsteleverantörer. Under de senaste två decennierna har detta möjliggjort mycket omfattande investeringar i framför allt fasta bredbandsnät i Sverige. Resultatet är en mycket hög fibertäckning och god kapacitet i näten, samtidigt som konkurrensen på tjänstenivå varit stark.

Post- och telestyrelsens rapport *Telecommunications operators and yield on investment (PTS-ER-2025:8)* ger relevant fakta till den pågående europeiska diskussionen om investeringar, avkastning och marknadsstruktur. Rapporten analyserar utvecklingen av avkastning på investerat och sysselsatt kapital för telekomoperatörer i Sverige, Europa, Nordamerika och övriga världen, och sätter dessa i relation till investeringar och marknadsförhållanden.

En viktig slutsats i PTS-rapporten är att det inte finns något tydligt samband mellan graden av marknadskoncentration och operatörers avkastning. Avkastningsnivåerna i Sverige och i Europa som helhet är, enligt PTS, i stort sett jämförbara med mer koncentrerade marknader såsom Nordamerika, trots betydande skillnader i marknadsstruktur. Detta indikerar att högre koncentration i sig inte automatiskt leder till bättre finansiella förutsättningar för investeringar.

Rapporten visar vidare att telekomoperatörers avkastning har minskat över tid i samtliga analyserade regioner. Nedgången är således ett generellt fenomen, snarare än ett resultat av specifika europeiska eller nationella regleringsmodeller. Samtidigt har konsumenterna fått avsevärt mer värde för pengarna, bland annat genom kraftigt minskade kostnader per dataenhet och ökad kapacitet i näten.

Sammantaget pekar detta på att de investeringsutmaningar som diskuteras på EU-nivå inte primärt kan förklaras av graden av konsolidering eller marknadsfragmentering. Den svenska erfarenheten visar att investeringar i digital infrastruktur kan upprätthållas även i marknader med många aktörer och en hög grad av tjänstebaserad konkurrens. Lokala och regionala nätägare, inklusive kommunala stadsnät, har i detta sammanhang spelat en viktig roll genom att:

- bidra till långsiktiga investeringar,
- komplettera nationella aktörer,
- och säkerställa utbyggnad även i områden där investeringsförutsättningarna är mer komplexa.

Liknande mönster kan iaktas i andra medlemsstater. Rapporten *The Municipal Network Principle in Europe - How local network owners contribute to broadband deployment, competition, and digital resilience across Europe* visar att lokalt och regionalt förankrade nätägare i flera europeiska länder fungerar som strukturella komplement till nationella operatörer. Dessa aktörer bidrar till investeringar, konkurrens och långsiktig förvaltning av digital infrastruktur, särskilt i mindre tätbefolkade eller geografiskt utmanande områden.

Mot denna bakgrund är det viktigt att framtida EU-regelverk utformas med tillräcklig hänsyn till faktiska marknadsförhållanden och nationella erfarenheter. Reglering som direkt eller indirekt utgår från antagandet att ökad konsolidering är en nödvändig förutsättning för investeringar riskerar annars att försvaga väl fungerande marknadsmodeller. En sådan

utveckling kan leda till minskad mångfald av aktörer och försämrad konkurrens, utan att det finns tydliga belägg för att investeringar eller avkastning därigenom förbättras.

Frivillig förhandlingsmekanism

Kommissionen föreslår en frivillig förhandlingsmekanism mellan nätoperatörer och vissa innehålls- och tjänsteleverantörer.

Stadsnätsföreningen vill framhålla att även om mekanismen är frivillig kan den få konsekvenser för marknadsstrukturen och investeringsincitamenten i sektorn. Även frivilliga modeller kan i praktiken påverka relationer mellan aktörer och därigenom få bredare effekter på marknaden.

Det finns en särskild risk för att mekanismen får olika utfall beroende på aktörernas storlek och förhandlingsstyrka, vilket kan innebära att större aktörer gynnas på bekostnad av mindre och lokalt verksamma aktörer.

Stadsnätsföreningen anser därför att eventuella åtgärder inom detta område bör analyseras noggrant, särskilt med avseende på effekter för konkurrens, investeringar och marknadsdynamik. Det är viktigt att regelverket inte bidrar till snedvridning av konkurrensen eller försämrade förutsättningar för investeringar i digital infrastruktur.

Elin Bertilsson

VD, Svenska Stadsnätsföreningen

Camilla Jönsson

Sakkunnig samhälle och politik
Svenska Stadsnätsföreningen

BILAGA: DEN SVENSKA TELEKOMMARKNADEN

När den svenska telemarknaden avreglerades 1993 saknades det aktörer som ville bygga ut fibernät runt om i Sverige. Men behovet av bredbandsinfrastruktur som möjliggjorde digital kommunikation var stort, inte minst i landets kommuner. På flera håll bestämde därför kommunerna att de själva skulle påbörja en utbyggnad av fibernät. Detta var en trend som spred sig fort och under den andra halvan av 1990-talet hade en stor del av Sveriges kommuner ett eget stadsnät.

De svenska stadsnäten är kommunalt ägda, vanligen som kommunalt bolag. Att svenska kommuner äger kommunala bolag är ingen ny företeelse utan fenomenet har funnits sedan 1800-talet. Sverige har i jämförelse med flera andra EU-länder ovanligt många och stora kommunala bolag. Det finns nästan 1 900 kommunala bolag i Sverige inom olika verksamhetsområden som exempelvis:

- Vatten och avloppsvatten från kommunala bolag
- El från kommunala energibolag,
- Sophantering, sophämtning, återvinning och städning från kommunala renhållningsbolag,
- Högkapacitetsnät - kommunala stadsnätsbolag

Kommunernas roll på den svenska bredbandsmarknaden har redan från start handlat om att främja konkurrensen på telekommarknaden och på så sätt skapa goda förutsättningar både för bredbandsutbyggnad och utbyggnad av mobilmaster. Sveriges kommunala stadsnätsbolag har bidragit stort till utbyggnaden av fiberinfrastruktur. Stadsnäten äger idag 56 procent av landets fiberinfrastruktur, enligt regleringsmyndigheten Post- och telestyrelsen (PTS), och är uppskattningsvis den svenska aktör som anslutit flest mobilmaster med fiber.

Den svenska bredbandsmodellen är föregångare till den europeiska wholesale only-modellen vilket innebär att ägare av fibernät såsom stadsnät låter andra telekomaktörer hyra in sig på den egna infrastrukturen. Detta har skapat en ny marknad för de bolag som säljer kommunikationstjänster till företag och hushåll. Slutkunderna har på detta sätt även fått en större valfrihet och tack vare den goda konkurrensen så har Sverige haft, utifrån ett internationellt perspektiv, låga priser på de tjänster som erbjudits i näten. Stadsnätnets öppna nät har därför på flera olika sätt ökat konkurrensen på den svenska bredbandsmarknaden.

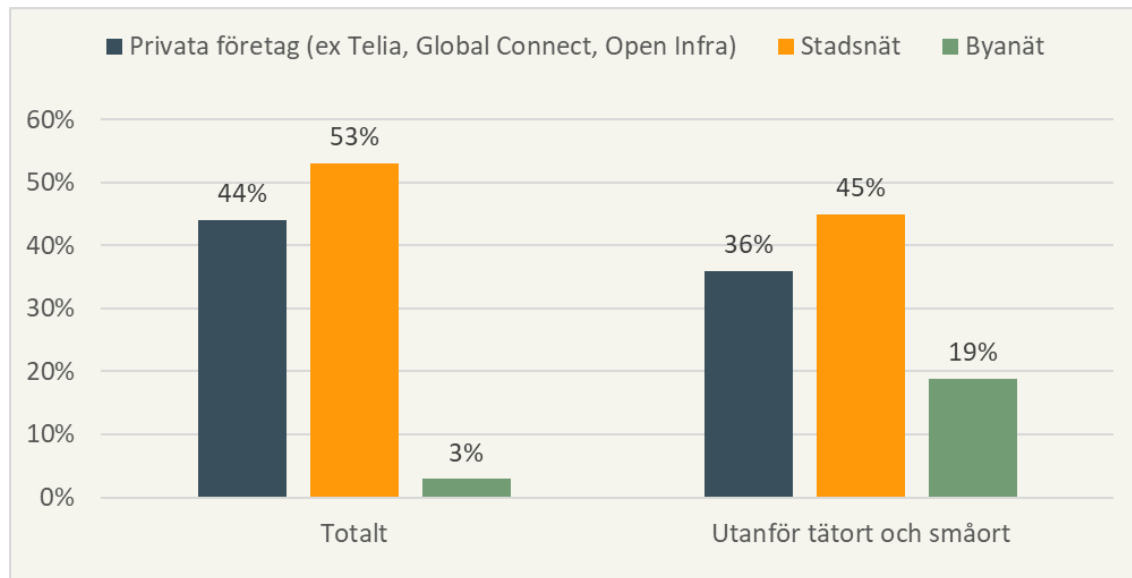
Sverige har EU:s näst lägsta befolkningstäthet. Detta till trots ligger Sverige i topp när det gäller fiberutbyggnad. En rapport från OECD⁵ lyfter fram de svenska stadsnäten som framgångsexempel genom att stadsnäten tillgängliggör fiberinfrastrukturen, pressar priserna och ökar valfriheten för konsumenterna. Värt att notera är att Sverige är det OECD-land som har den högsta andelen fiberanslutningar utanför Asien. I Sverige har de små lokala stadsnäten och den konkurrens de skapat spelat en avgörande roll för att främja investeringar. Sveriges regleringsmyndighet, PTS, har i sina analyser kommit fram till att i de kommuner där det finns flera nätägare har utbyggnadsgraden generellt varit högre än i kommuner med bara en nätägare. Konkurrens mellan olika aktörer främjar alltså utbyggnaden och den leder även till valmöjligheter och lägre priser för hushållen.

⁵ OECD: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-reviews-of-digital-transformation-going-digital-in-sweden_9789264302259-en.html

I dag finns det några få nationella nätägare och cirka 170 lokala stadsnät i Sverige. Stadsnäten är verksamma i 200 av landets kommuner och sammantaget äger de 53 procent av all bredbandsinfrastruktur.

Även mobiloperatörer har gynnats av den svenska fibermodellen. Tack vare att Sverige har haft god tillgång till en välfungerande bredbandsinfrastruktur, också utanför de större städerna, har operatörerna kunnat hyra in sig hos fibernätägarna och kunnat ansluta sina mobilmaster med fiber. Detta har skapat mobilnät som haft höga överföringshastigheter och Sverige låg länge i topp när de europeiska länderna jämfördes utifrån sin mobilutbyggnad.

Figur: Nätägarnas marknadsandelar, oktober 2024, andel av alla anslutna hushåll och arbetsställen.

Källa: Post- och telestyrelsen

Jämfört med andra länder har Sverige höga anslutningsavgifter, dvs den avgift som en fastighetsägare behöver betala för att ansluta sig till bredbandsnätet. Det priset ökar i takt med att fibernätet kommer längre ut på glesbygden. Ett viktigt perspektiv i sammanhanget rör befolkningstätheten som är låg i Sverige jämfört med de flesta EU-länder vilket bidrar till högre kostnader för fiberanslutningar. Men abonnemangsavgifterna är trots det lägre i Sverige jämfört med andra länder i Europa och USA.

När andra länder runt om i Europa diskuterar hur man på bästa sätt kan skapa en telekommunikationsmarknad präglad av konkurrens, hög anslutningsgrad till ett fast bredbandsnät, god mobiltäckning och låga abonnemangsavgifter lyfts Sverige ofta fram som ett framgångsexempel. Tack vare stadsnätens öppna nät har operatörer och tjänsteleverantörer kunnat få tillgång till fiberinfrastrukturen utan att själva behöva göra kostsamma och tidskrävande investeringar i infrastruktur. På så sätt har en svensk telekommunikationsmarknad, präglad av mångfald och konkurrens skapats. Stadsnätsföreningen anser att regelförenklningar och en välfungerande konkurrens är avgörande för sektorns fortsatta utveckling. En konsolidering i sin tur riskerar snarare att få motsatt effekt.